

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Haymo||nis Episcopi Hal-||berstatten[sis] Homiliarum,
nunc sexto || maiori [pro] ante hac unquam dili||gentia
excusarum, || Pars ...**

praeter omnes omnium appendices, accesserunt iam recens homiliae
aliquot piæ, ante hoc tempus excusæ nusquam

Pars Aestivalis

Haimo <Altissiodorensis>

Haimo <Halberstadensis>

Coloniae, 1551

VD16 H 222

Dum iret Iesus in Ierusalem, transib. Luc. 17.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39335

Carnem crucifigimus & mortificamus, qñ delectationi prauę & uolūtati peruersę nō consentimus.

DOMINICA XV. POST PENTECOSTEN. Lucę XVII.

In illo tempore Dum iret Iesus in Ierusalem, transibat per mediam Samariam & Galilaam. Et reliqua.

Qui Iudę terrę cōfinia nouit, facile intelligit, qđ pergens dominus Ierusalē ex his locis, in qbus cum supra euāgelista docuisse cōmemorauit, etiā ad literam per mediam Samariam & Galilaā transitum habuit. Et quia propter nos & propter nostram salutem homo factus, nō solū ad se ueni-

entibus regnum dei euangelizabat, sed etiam per diuersa loca pergens, plurimis sanitatē tribuebat.

Et cum ingrederetur quoddā castellum, occurrerunt ei decem uiri leprosi, qui steterunt longe, & leuauerūt uocem, dicentes: Iesu pręceptor, miserere nostri.

Non em̄ prope accedere audebāt, quibus quauis si Ies suaderet affectum, lepra tamen prohibebat accessum. Excluebātur em̄ a castris, qui huiusmodi sustinebant passionem. Neq; enim solo uisu uel sermone ab illo se recipere sanitatem du-

bitabant, cuius a longe stantes auxilium humili-
 ter flagitabāt. ¶ Spiritualiter autē, castellū quod dñs
 ingressus est, mundum significat. Quasi enim ca-
 stellum intrauit, quando ex Maria uirgine carnē
 assumens, mundo uisibilis apparuit. Decem uiri le-
 prosi, qui ei occurrerunt, populum significant Iu-
 daeorum. Qui bene decem fuisse referuntur, quia
 idem popul⁹ decalogum legis acceperat ad suam
 eruditionem. Decem autem, sed leprosi fuerūt, quia
 eiusdem decalogi praecepta transgrediens, appa-
 rente dño in carne, uarijs doctrinis diuisus, diuersis
 erat iniquitatibus pollutus, Apostolo teste, qui ait:

Ro 3. Non est distinctio Iudæi & Græci, omnes enim pec-
 cauerunt, & egent gloria dei, iustificati gratis per
 gratiam ipsius, per redemptionem quæ est in Chri-
 sto Iesu. Et iterum: Tribulatio & angustia in oēm

Rom. 7. animam hominis operantis malum, Iudæi pri-
 mum & Græci. Conuenit autem his, qui ex Iudæ-
 is in Christum crediderunt, quod leprosi a longe
 stantes clamabant, dicentes: Jesu præceptor, mi-
 serere nostri. Iesus Hebræo sermone, latine sal-
 uator siue salutaris dicitur. Et ideo a quo salutem
 sperabant, non solum saluatorem nominabant,
 sed etiam misericordiam poscebāt. Et quia in ei-
 us præceptis se offendisse recolebant, non solum
 saluatorem, sed etiā hunc pariter & præceptorem
 uocabant. Nec de suis meritis quicquā præsume-
 bant, qui eius misericordiam tam humiliter depo-
 scebant: [Iesu præceptor, miserere nostri.] ¶ Aliter:
 Per leprosos nō incongrue hæreticos intelligere
 possumus, quia sicut lepra uarios colores expri-
 mit in cute, sic hæreticorum doctrina uarios erro-
 res generat in sermone. Non solum enim a catho-

lica ecclesia sunt diuisi, sed etiam aduersum seipfos diuersa sentiunt. Dum enim alius Christū deum tantum credit, & non hominem: alius uero hominem tantum, & nō deum: alius eum ueram carnē suscepisse negat, & alius e contrario ueram animā non assumptisse affirmat, quasi lepra uarium colorem in cute exprimit. Hi tales a longe stare debent, quia ab ecclesia repellendi sunt, ne lepra suae immunditiae simpliciū corda commaculent, sicut per Apoolum dicitur: Hæreticum hominem post unam & secundam correptionē deuita, sciens quia peruersus est huiusmodi. Vnde & Iohannes ait: Si quis uenit ad uos, & hanc doctrinam non adfert, nolite eum excipere in domo, neq; Aueci dixeritis, ut non cōmunicetis operibus illius malignis. Quod si ad ecclesiā redire uoluerint, nō prius recipiendi sunt, q̄ corā sacerdotibus orthodoxis suam hæresim anathematizēt. Vnde & bene subditur:

Quos ut uidit, dixit: Ite, ostendite uos sacerdotibus. De nullis alijs legimus, quibus dominus hæc beneficia corporaliter præstitit, quod miserit eos ad sacerdotes, nisi tantū leprosos. Quod nō solum in hoc loco fecisse legitur, sed etiam alibi, iuxta Matthæum, cum descenderet de monte, leprosum ph betur curasse, cui dixit: Vade & ostēde te sacerdotibus, & offer munus quod præcepit Moyses in testimonium illis. Quod uarias ab causis fecisse credimus. Primum, ut sacerdotibus honorem deferret. Secundo, ut non contradictor legis uideretur, quia legis præceptum erat, ut si quis a lepra mundatus esset, ueniret ad sacerdotem, & offerret hostiam pro sua emundatione. Tertio, ut sacerdotes uidēt es leprosos mūdatos, si crederent

Titi. 3.

2. Ioh. 10.

Matt. 8.

in mundatorem, inuenirent salutem: si autem credere nollent, inexcusabiles essent. Sicut certe leprosos ad sacerdotes misit, ut ostēderet quia illud carnale sacerdotium, spiritale sacerdotiū quod nunc in ecclesia agitur, præfigurabat. Est enim inuisibilis lepra in anima, quando uarijs peccatis inquinatur conscientia. Dum enim alius homicidium, alius furtum, alius adulterium, alius rapinam, alius sacrilegium & cætera his similia perpetrat, quæ si diuersis coloribus inuisibilis lepræ animam foedat. Tales si mundationem animæ accipere uolunt, necesse est ut longe stēt, id est, a cōsortio sanctorum se indignos iudicent, magnisq; clamoribus Iesum interpellent, id est, cum magna contritione cordis diuinam clementiam exorent, dicentes cum Psalmista: Ne memineris iniquitatum nostrarum antiquarum, cito anticipent nos misericordie tuæ, quia pauperes facti sumus nimis. Ad iuua nos deus salutaris noster, & propter gloriā nominis tui dñe libera nos, & propicius esto peccatis nostris propter nomen tuum. Et quia non solum sacerdotibus peccata sua confiteri debent, sed etiā secundū eorū consiliū penitentiā & satisfactionē ueniæ suscipere, recte dicitur: [Ite, ostēdite nos sacerdotibus] Vice em̄ dei peccata sacerdotibus pandēda sunt, & iuxta eorū consiliū penitentia agēda. Quod in diuina lege p̄figuratum ē, q̄si Moysi de leprosis tale præceptum ē datum: Vir, in cuius cute uarijs color apparuerit, ueniat ad sacerdotē & ostēdat se illi. Qui recludat eum in domo p̄ septem dies separata seorsum. Post septē autem dies eum intuitus, si uiderit creuisse leprā, addat & alios septē. Post quatuordecim uero dies, adhuc

Psal. 75.

Leuk. 13.

si uiderit crescere lepram, sciat quia lepra perue-
 rans est. Et tunc iudicet eum leprosum, & eiciat ex-
 tra castra, maneatque intonsa barba, scissa ueste, oper-
 to capite, aperto ore, immundum se iudicans omni-
 bus diebus separationis sue. Quod si sanatus fuerit,
 qui huiusmodi passionem sustinet, ueniat ad sacer-
 dotes, & offerat pro emundatione sua hostiam, id est
 tortam panis, & sextarium olei ad luminaria con-
 cinnanda: duosque passeres uiuos, unum pro peccato,
 & alterum in holocausto. ¶ Quae omnia quater nunc
 in ecclesia agenda sunt, breuiter uideamus. Lepra
 (ut diximus) peccatum significat. Qui ergo habet le-
 pra peccati in anima, debet uenire ad sacerdotem, &
 ei humiliter sua peccata confiteri. Qui eum intuitus,
 recludat septem diebus in domo separata seorsum,
 id est, secundum qualitatem & quantitatem peccati poenitentiam
 ei iniungat. Post septem autem dies eum intuitus, si ui-
 derit creuisse lepram, addat & alios septem: quia
 ubi additur peccatum, necesse est ut augeatur uin-
 dicta peccati. Post quatuordecim uero dies, si le-
 pram crescere uiderit, id est, peccatum in consue-
 tudinem uenire, sciat quia lepra perseverans est.
 Et tunc iudicet eum esse leprosum, & eiciat ex-
 tra castra, id est, extra ecclesiam eum repellat, uel
 a consortio sanctorum indignum iudicet. Maneat
 atque intonsa barba, quod ad squalorem poeni-
 tentiae pertinet. Scissa ueste, ut per confessionem
 manifestam habeat poenitentiam, uel conscientiam.
 Operto capite, quia a praedicatione cessare
 debet, qui peccatis inhaeret. Aperto ore, non in pec-
 cati defensione, sed in sua accusatione. Si autem
 mundatus fuerit, qui huiusmodi passionem sustinet, hoc
 est, si digne poenitendo a consuetudine peccati cessa-

uerit, offerat pro emundatione sua tortam panis, id est, dulcedinem charitatis, quibuscūq; potest, impendat, non solum amicis, sed etiam inimicis, & sextarium olei, id est, misericordię uiscera induat in se peccantibus clementer ignoscat: & hoc ad luminaria concinnanda, ut sicut plures suo malo destruit exemplo, perditte uiuendo: ita plures reatificet sua satisfactione, digne pœnitendo. Offerat quoque duos passeret uiuos, unum pro peccato, & alterum in holocausto, id est, uel duo genera cōpactionis, timoris s. & amoris, uel certe corpus & animam, ut sicut exhibuit membra seruire immunditię & iniquitati ad iniquitatem, ita & exhibeat seruire eadem iustitię in sanctificationem. Quæ omnia quia ad iudicium sacerdotis agenda sunt, recte leprosis dicitur: [Ite, ostendite uos sacerdotibus,] Qui locus eorum opinionem destruit, qui erubescens peccata sua sacerdotibus confiteri, quoddam occasionis ingenium inuenerunt, dicentes sibi sufficere, ut soli deo peccata sua confiteantur, si tñ ab ipsis peccatis reliq; cessent. Quoru opinio si uera esset, nequaquã dñs leprosos quos p semetipsum mūdauerat, ad sacerdotes mitteret: nec Paulū quē p semetipsum in uia allocutus fuerat, ad Ananiã sacerdotē destinaret. Nam ut ostenderet ad iudicium sacerdotum peccata esse liganda atq; soluēda, Lazarū quē quatrduanū mortuū p semetipsum a mortuis resuscitauerat, nō prius abire permisit, q̄ a discipulis solueretur, sicut scriptū ē in euāgelio: Et surrexit ligatis manibus & pedibus, q̄ fuerat q̄riduanus, mortuus. Tūc ait discipulū suis: Soluite eū, & finite abire. Ad quam etiã autoritatē confirmādam, quū Petro apostolo, collatis clā

¶

Actu. 9.

Ioh. 11.

uibus regni caelorum pontificum ligandi soluen-
diq; tradidisset, ait. Quodcumq; ligaueris sup ter **Mat. 16.**
ram, erit ligatum & in caelis: & quodcumq; solue-
ris super terram, erit solutum & in caelis.

Et factum est dum irent, mundati sunt.

¶ Non solum diuina potestate, sed etiam piissima
dispositione, leprosi antequam ad sacerdotes ueni-
rent, in uia mundati sunt, ut & ipsi mundatorem su-
um cognoscerent, & sacerdotes illorum munda-
tioni nihil se contulisse sentirent. Iuxta uero spiri-
talem intelligentiam, leprosi antequam ad sacer-
dotes ueniant, mundantur: quia non sacerdotes,
sed deus peccata dimittit.

Vnus autem ex illis, ut uidit qm mundatus est, re-
gressus est, cum magna uoce magnificans deum.

Et cecidit in faciem ante pedes eius, gratias
agens. ¶ Unus iste qui ad referendas gratias mū-

dati suo reuersus est, unitatem significat eccle-

siae, quae cum sit longitudine terrarum diuisa, quia

unum credit, unum sapit, unum desiderat, in unita

te tenetur, de qua scriptum est: Multitudinis cre-

dentium erat cor unum & anima una. Et iterum:

Qui facit unanimes habitare in domo. Et alibi:

Ecce quā bonum & quā iucundum habitare fra-

tres in unum. Non enim longitudo terrarum sepa-

rat, quos ea dē fides & charitas sociat. Magna em̄

uox, non tm̄ sonum oris, quantum intentionem si-

gnificat cordis. Magnus em̄ clamor sanctorum ma-

gnū est desiderium, quia unusquisq; q̄tum amat,

tm̄ clamat. Hinc Moysi a dño dicitur Quid clamas

ad me? cū r̄c nihil locut⁹ fuisse legatur. Hunc cla-

morē se nouerat habere in corde Propheta, q̄ pro

Actu. 4.

Psal. 67.

Psal. 132.

Exo. 14.

- Pfal. 118** magnitudine amoris dicebat: Clamaui in toto corde, exaudi me domine. Et iterum: Domine, clamaui ad te, exaudi me, intende uoci meae cum clamaui uero ad te. Et pulchre iste, qui referēdas deo gratias mundatori suo rediit, in faciem cecidisse dicitur. Qui enim in faciem cadit, ibi cadit, ubi non uidet. Cadere ergo in faciem, adorantis est siue deprecantis. Cadere retro, est superbientis siue cōtēmentis. Deniq; Abraam, postquā uidit diē Christi, cecidit in faciem suam, & adorauit. At uero de persecutoribus domini scriptum est, quia abierūt reuersum & ceciderūt in terrā. Heli uero, q̄ filios nō corripuit, cecidit de sella reuersum, & fractis ceruicibus mortuus est. Et de Antichristo scriptura figurate loquitur: Ut cadat a scēfor ei⁹ retro. Et ideo ante cadere, electorū est: tetro autē, reproborū.

Et hic erat Samaritanus.

- ¶** Cum hunc, qui ad referendas gratias mundatori suo rediit, euangelista tam folicite Samaritanū nominauit, reliquos, qui ingrati remanserunt, iudeos tacite norauit. In multis enim locis euangelij promptior fides gentium, quā iudeorum ostēditur, sicut dominus alibi fidem cēturionis collaudauit, dicens: Amen dico uobis, non inueni tantā fidem in Israel. Sed q̄ Samaritanus interpretatur custos, recte iste per quem unitatem ecclesiae diximus figurari, Samaritanus nominatur: quoniam inde ecclesiae suae mūdationē uel uirtutē firmiter custodit, quia nō in se, sed in deo firmiter cōfidit, dicens cū Psalmista: Custodi me dñe ut pupillā oculi, sub umbra alarum tuarum, protege me. Et iterum: Nisi dñs custodierit ciuitatē, frustra uigilat q̄ custodit eā. Vel ut alias uirtutes habere posset, custodiā hu

militatis retinere studuit, sicut faciebat q̄ dicebat:
 Humiliatus sum usque nāq; dñe. uiuifica me secū **Psal. 118.**
 dum uerbum tuum **Respōdēs aut̄ Iesus, dixit:**
Nonne decē mūdati sunt? & nouē ubi sunt?
 Nō ideo dñs interrogat, ut alqd ignoret, añ cuius
 oculos nuda & aperta sunt oīa, quiq; scit anteq̄ fi
 ant, sed ut ostēderet se illos nescire. Scire uero dei,
 eligere ē: nescire uero, reprobare. Nouit dñs q̄s ele **Exo. 33**
 git, sicut cuidā iusto uiro dictū ē: Noui te ex noīe:
 Et sicut Apostolus dicit, Nouit dominus q̄ sunt ei **2. Tim. 2**
 us. Quos autem reprobat, nescit, sicut in fine re-
 probis dicturus est: Discedite a me omnes qui ope- **Mat. 7.**
 ramini iniqua: ē, nescio uos unde sitis. Eos ergo, **Luc. 13.**
 qui ad referendas deo gratias ingrati remanserūt,
 quasi incognitos ubi sint requirit, dicēs: [Nonne
 decem mundati sunt? & nouem ubi sunt?

Non est inuentus qui rediret & daret glo-
 riam deo, nisi hic alienigena.

¶ Et pulchre hi qui ingrati remanserunt, nouena-
 rio numero cōtinentur. Nouenarius namq; nume-
 rus imperfectus est, & ad suā perfectionē explen-
 dam uno indiget. Numerus uero unitatis pfectus
 est, & diuidi nō potest: & ad suā pfectiōem explen-
 dam nullo indiget, q̄a unus domin⁹, una fides, unū
 baptisma, unus deus, & pater om̄ium. Bene ergo
 per illos, qui in nouenario cōtinentur, illi significā-
 tur, qui ex perceptis donis dominicis gratias deo
 non referunt. Per illum uero, qui mundatori suo
 gratias retulit, illi q̄ ex pceptis beneficijs gratias **Psal. 32**
 ei referunt, dicēs cum Psalmista: Benedicā domi-
 num in omni tempore. Quia neque hic decalogi
 praecepta perfecte custodiunt, neque in futuro de

narium remunerationis, qui in uinea laboranti-
 bus, promissus est, percipient. Et ait illi: Surge, ua-
 de. Qui humiliter ante pedes domini ceciderat,
 recte audire meruit: Surge, uade. Quia sicut ipse
 ait in euangelio: Omnis qui se humiliat exaltabitur.
Luc. 14. Et sicut per Salomonem dicitur, Humilem spiritu
& 18. sequitur gloria. Tunc autem peccator surgere &
Pro. 29. abire permittitur, quando per dignam satisfactio-
 nem a peccatis absoluitur. Et quia sine fide impos-
Heb. 11. sibile est placere deo, recte subditur:

Quia fides tua te saluum fecit.

Fides enim principalis est uirtus, quia sicut ait
 scriptura: Iustus ex fide uiuit. Et sicut Apostolus:
2. Co. 13. Nunc autem manent fides, spes, charitas, tria hec.
 Vera est autem fides quæ hoc credit mente, quod
 non uidet corpore, teste Apostolo, qui ait in epi-
Heb. 11. stola ad Hebræos: Est fides sperandarum rerum
 substantia, argumentum non apparentium.

DOMINICA XVI. POST PEN-
 tecosten. ad Galatas V. & VI.

FRatres, Si uiuimus spū, spiritu & ambu-
 lemus &c. Hic de spū sancto loquitur. Si in-
 quit, uiuimus spiritu, hoc est, si per spū sanctum
 uitam habemus, per quam uiuimus deo, spi-
 ritualiter debemus conuersari & uiuere, ambulātes
 de uirtute in uirtutem: uirtutem sectando, uitia re-
 spuendo. Vita animæ, fides est, qua credimus deum
 omnipotentem. Et sicut corpus uiuit anima, ita ani-
 ma uiuit fide, iuxta quod per prophetam domi-
 nus dicit: Iustus autem meus ex fide uiuit, quod si
Haba. 2. subtraxerit se, non placebit animæ meæ. Quæ si
 de per spū sanctum nobis tribuitur, qui est un⁹